

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-ora 6 cr a treia-ora 5 cr., și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Poplăcii Nr. 15.

Telefon Nr. 14.

Se prenumeră și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscripte nu se înapoiază.

Numele singuratică la 5 cr. se vînd la »Tipografia«, soc. pe acțiuni

„Motive personale“?

(*) Am dori să liniștim odată pentru totdeauna pe domni dela „Tribuna Poporului“, cari se plîng mai în fiecare număr, în linii și printre linii, că i-am nedreptăți cu aprecierile noastre despre politica domniilor-lor numai și numai din „motive personale“, numai și numai pentru-că ochii domniilor-lor nu ne-ar plăcea.

Se înșeală amar, dacă cred într'a-dever în ceea-ce spun, domni dela numita foaie. Nu avem nimic în contra domniilor-lor „personal“, pentru bunul și peremptoriul motiv, că nu avem nici măcar avantajul de a cunoaște interesantele domniilor-lor personalități.

Când zicem „domni“ dela „Tribuna Poporului“ e numai un chip de a ne exprima. În realitate, noi nu cunoaștem decât un singur „domn“, — pe domnul Ioan Russu-Șirianul, despre care ar fi păcat să nu mărturisim, că e un băiat simpatic, sprinten, vioiu, desghețat, cu care însă mai la urma urmelor, nu avem nici în clin, nici în mănecă.

E drept, că domnul Ioan Russu-Șirianul a făcut o necuviință într'o vreme, când cu crisa dela „Tribuna“. Dar domnia-sa pe atunci nu lucra de capul domniei-sale, ci după-cum i-se porunca (intocmai ca azi) dela București. Domnia-sa lucra, cu alte cuvinte, ca un agent, — și în ce privește responsabilitatea agenților împărțăm în totul și fără de nici o rezervă teoria formulată de organul domnului Ioan Russu-Șirianul (nr. 44 pag. 2) în următorii termeni:

„Un agent nu poate fi nici-odată sincer și obiectiv; nu, pentru-că el execută ordinul stăpînului său, este necondiționat supusul și orbul instrument al acestuia. Raportul de dependență al agentului față de stăpînul său este caracterizat prin lipsa totală de voință. Acest raport este de obște condamnat. Servilismul și fariseismul nu sînt note inerente unui caracter. Faptele agentului însă vin socotite în contul stăpînului“.

Eată pentru-ce noi nu avem nimic „personal“ în contra domnului Ioan Russu-Șirianul, — și fiindcă a fost vorba de ochi, ținem să declarăm, că găsim ochii domniei-sale frumoși, dacă asta poate să-i facă plăcere.

Cât despre ceilalți domni grupați în giurul „Tribunei Poporului“, încă odată: nici nu-i cunoaștem! Cu necunoașterea nu putem avea nici prietenie, nici dușmănie, — prin urmare nici motive „personale“ de a-i iubi, sau de a-i urî. Sentimentele se plasează asupra persoanelor, ear „icșii“ dela Tribuna Poporului nu pot prezenta pentru noi caracterul extrinsec al unor persoane. De altmintearea nici nu credem să existe om normal și bine echilibrat, care să se fi îndrăgostit lulea de un ics, sau să se fi bătut într'un duel pe viață și ipe moarte cu un igrac oarecare. Chiar și vestitul Don Quijot, cavalerul „sans tâche ni reproche“ al lui Cervantes, dădea liberă carieră hazliului sau eroism contra unor mori de vînt, la tot casul corpori cu mai multă consistență fizică, și prin urmare mai în măsură de a deveni iritabile, decât moriștile anonime și pentru noi imateriale dela „Tribuna Poporului“!

Acestea întrucît privește personalul de redacție, nemărturisit și necunoscut al numitei foi.

Dar' poate-că „Tribuna Poporului“ înțelege prin „noi cei grupați“... etc. pe domni Brote, Slavici, Sturdza, Bianu și ceilalți. Să o spună atunci!

În așteptare, ca să o liniștim pe deplin, declarăm că nimenea dintre noi nu are nimic „personal“ nici contra acestor domni.

Dimpotrivă, sîntem dispuși ori-cînd să le recunoaștem toate calitățile politice și toate meritele literare, pe care organul dlui Ioan Russu-Șirianul le atribuie, cum am făcut-o puțin mai sus pentru frumoșii domniei-sale ochi. La tot casul, nu din foaia dela Arad am învățat, că

oamenii politici trebuie să evite considerațiunile personale în judecata lor și să nu se conducă de motive meschine în acțiunile lor.

În urma unei asemenea declarațiuni categorice și lămurite, s'ar cuveni ca cei dela „Tribuna Poporului“ cu inspiratorii lor cu tot să se liniștească, dacă cumva grijea aceasta le turbura până acum somnul. Ear' dacă totuși ei vor continua cu ieremiadele lor fără de nici o noimă pe tema „motivelor personale“, fi prevenim, că ne va veni greu să invocăm în favoarea lor mania persecuției, pentru a ne explica ciudatul fenomen, dar' vom fi ispițiți să credem, că ei caută să tragă din această tactică oare-care orgoliu pentru personalitățile lor proprii, altmintearea lipsite de ori-ce deosebită însemnătate.

E, într'a-dever, îndrăzneală și cinică tactică aceasta, ce tînde a da explicațiuni de ordine personală unor manifestațiuni cu caracter politic bine și neted determinat.

Noi constituim un partid național, reprezentând interesele și aspirațiile poporului român din Transilvania și Ungaria.

Partidul acesta are un program.

Partidul acesta are o organizație.

Programul și organizația partidului sînt stabilite de însuși poporul român, ai căruia reprezentanți s'au întrunit, după vremuri, în diferite ocațiuni, deliberând și dînd sărbătorească expresiune voinței lor.

Aceasta-i situația noastră politică normală; — și tot ce se ține în afară de această situație, într'o atitudine deosebită ori ostilă, nu poate să tindă decât la desorganizarea și la slăbirea noastră.

Or, ce se întîmplă?

Di Eugen Brote a descoperit, din București, unde s'a refugiat din întemplată tocmai în ajunul procesului „Memorandumului“, că situația noastră e „schimbată“, prin intervenirea câtorva impregiurări, ce au un raport mai mult sau mai puțin îndepărtat cu cauza noastră națională, cum e de pildă agitația martirilor, venirea dlui Sturdza la putere în România, visita Monarchului nostru la București și Sinaia etc.

Nu numai că situația e schimbată după părerea dlui Brote, dar' ea e schimbată în chip așa de radical, așa de fundamental, încât, dacă ar fi să credem pe cuvînt, noi trăim aici, acasă, ca în paradis, ori măcar ca domnia sa la București.

Fiind așa de radical și așa de fundamental schimbată situația, conclusia la care dl Brote ajunge, că trebuie dată o „direcțiune nouă“ activității noastre, ținînd seamă de noua situație, e cum nu se poate mai logică.

Di Slavici, mai indiscret și mai explicit, ne spune în Milleniul II. în ce constă „direcțiune nouă“. Trebuie, adevă, după domnia sa, să căutăm a „îndulci“ pe Maghiari. Ceea-ce e arăși e logic și consecvent. Căci situația fiind schimbată, noi bucurându-ne de toate drepturile și de toate libertățile, legile fiindu-ne aplicate cu o părintească îngrijire, procurorii încetînd urmăririle în contra noastră, gendarmii încetînd de a ne brutaliza și împușca, — de ce adevăd noi ne-am îndreptnici numai decât să facem guvernului zile „amare“ și de ce ne-am mai apăsă în contra unor oameni, cari nu ne mai atacă și nu ne mai sînt dușmani?!

După acești doi bărbați, cari inspiră „Tribuna Poporului“ și cari sînt și ei inspirați din altă parte, trebuie, cu alte cuvinte, să părăsim politica noastră tradițională, — a căreia ultimă formă de manifestare e partidul nostru național, organizat așa cum se știe, și programul nostru național din 1881, — și să facem o altă organizație, pe căpitănată, ear' programul să-l reducem la un singur desiderat: „o lege electorală europeană“.

Noi însă, din întîmplare, nu vedem și nu înțelegem lucrurile ca și domniile lor. Pentru noi, situația nu s'a schimbat, ori dacă s'a schimbat, numai în mai rău s'a schimbat. Și fiind așa, nici o

schimbare de direcție în activitatea noastră, în sensul „îndulcirea“, nu o credem necesară și nu o putem admite. Căci aceasta ar însemna, că sărutăm mîna ce ne lovește și ne plecăm de bună-voe grumazul sub secura ce caută să ni-l rezeze. Și noi socotim că aceasta e nedemn de un popor.

Într'un cuvînt, domni Brote și Slavici voesc nici mai mult nici mai puțin decât să renunțăm și la programul și la organizația partidului nostru; noi însă nu ne putem învoi la un asemenea sacrificiu, pe care l'am crede foarte nenorocit și pe care nici nu avem dreptul să-l facem. Facă-l poporul însuși, dacă s'a obosit de luptă și s'a obicinuit cu soarte; dar' bărbații pe cari ei și-ia pus în frunte, spre a-l reprezenta într'o anumită direcție, și nu în alta, n'au căderea de a face un asemenea pas, și făcîndu-l și-ar asuma o răspundere prea mare în fața poporului, în fața propriei lor conștiințe și a istoriei.

Eată dar' aici un punct esențial, principal, de deosebire între noi și cei cu „direcția nouă în situația schimbată“.

Acest singur punct ni-se pare a fi destul de ponderos, pentru-ca cei cu „situația schimbată“ să fie dispensați de truda ingrată de a căuta „motive personale“, pentru a-și explica atitudinea celor cari nu se lasă a fi amețiți de vorbe goale.

Dar' dacă mai adăugăm, că aceiași domni voesc să îngenuncheze mișcarea noastră unui partid politic din România și să o abată astfel din calea ei firească, utilizînd-o ca mijloc de parvenire în avantajul celui partid și ca armă de luptă în contra unui alt partid compus și el din buni Români și tot-deauna amici cauzei noastre, — trebuința alergării după „motive personale“ devine ridicol de inutilă.

Să nu mai căutăm așa dar' amiaza la 14 ceasuri, ci să precizăm bine lucrurile, așa cum sînt. Curagiul de a-și spune limpede gândurile și de a-și recunoaște actele, aibă-l odată în viața lor și domni cu „situația schimbată“. Ear' dacă domniile lor nu-l vor avea, vom avea noi răbdarea de a le tălmăci țînta, care ne pune în conflict cu domniile lor; și vom face aceasta, pentru motivul că nu voim să lăsăm publicul mistificat cu vorbe dulci și amăgitoare.

Sibiu, 5 Aprilie n.

Din România. *Neînțelegerile iau dimensiuni tot mai mari în sinul partidului liberal. La ultima întrunire a fruntașilor acestui partid a ajuns treaba până acolo, că ministrii P. S. Aurelian, Șendrea și Porumbaru au trebuit să părăsească ostentativ întrunirea, gonțiți fiind de filipicele dlui Sturdza și G. Cantacuzino, adresate guvernului. Nu e exclusă posibilitatea retragerii dlui Aurelian dela putere.*

Cerere „patriotică“ respinsă. Alkolmăny are știre, că Sfântul Scaun din Roma a adus hotărîre în chestiunea limbii maghiare ca limbă liturgică, și anume: a respins cererea episcopilor gr-cat. Fivcsák (Munkács) și Vádyi (Eperjes), declarînd că nu permite Maghiarilor gr-cat. folosirea limbii maghiare ca limba liturgică, pentru-că: *nihil innovetur*. Brevele Papei se va înmăna în curînd episcopilor cu stricta îndrumare, ca să sisteze imediat acest abus din bisericele, în cari s'a introdus până acum.

Încă un succes la activul patrioților!

Bosniacii la Monarch. În fine le-a succes Bosniacilor a fi primiți în audiență din partea Monarchului. În ziua de 1 Aprilie atît Zeftanovici din Sereievo, cît și Sola din Mostar au predat câte un memorandum, M. Sale, în care se cuprind toate gravimile Sârbilor greco-orientali din provinciile ocupate. Primirea lor la Palat numai așa a fost posibilă că nu ca deputațiune, și nu ca reprezentanți

ai poporului ortodox din Bosnia și Hertogovina, ci ca simpli cetățeni și particulari au cerut audiență, care apoi nu li-s'a putut denega.

Vom vedea sfîrșitul!

„Înderept la Dumnezeu!“ Aceste cuvinte ale Primatului din Ungaria au avut efect: nu în Ungaria jidovită, ci în Germania, unde Reichsrathul a decis zilele trecute a se introduce de nou în procedura judiciară, *jurământul confesional*, depus pe „cele sfinte“, care a fost scos din us și înlocuit cu o formulă inconfesională.

Înderept la Dumnezeu vor trebui să se întoarcă toate popoarele, cari nu-și voesc singure moartea!

Din München.

— Scrisoare particulară. —

— 30 Martie n. 1897.

Centenarul lui Wilhelm I. — Presa germană. — Un profesor german despre poezia populară rom. în Transilvania. — România. — Două conferințe.

Evenimentul care preocupă încă presa germană, e apreițarea centenarului lui Wilhelm I. „Intemeietorul imperiului german“. Dacă festivitățile arangiate cu această ocaziune ar fi reprezentat în adevăr opinia poporului și nu ar fi fost un simplu act de complezență față de actualul împărat — ar trebui să ne mirăm, cu ce tărie trăiește încă acest împărat în amintirea poporului său.

Dar' ele n'au fost decât opinia cercurilor mai înalte — masele poporului au rămas reci — departe de ori-ce însufățire.

Mare influență asupra acestei țînte a avut cu deosebire presa și în special asupra poporului bavarez — presa bavareză, care cu excepția organelor oficioase și prusofile, toate au condamnat festivitățile, ca un nonsens.

„Bay Vaterland“ — un ziar mic de 4 fețe, în formatul „Familiei“ noastre, dar' de mare trecere la popor, fiind redactat de un deputat dietal, care dispune de un mare magazin de satiră și ironie, scria cu aceea ocaziune că:

„Arangierea festivităților centenare e un nonsens fără pereche, e o ofensă aruncată în fața istoriei și al adevărului; și ce-l privește pe Wilhelm, ca „intemeietorul imperiului german“ e constatat prin martori serioși ca unicul seu fiu, Bismarck și Roon — că Wilhelm n'a fost vinovat la intemeierea imperiului german. Nu numai străin i-a fost ideea, dar' încă și neplăcută.“

„Hamburger Nachrichten“ organul lui Bismarck încă constată în un articol de fond, că însuși Wilhelm I ar protesta, dacă i-ar mai fi cu puțință în contra nemeritatului atribut de „cel mare“.

În adausul 62 dela „Allgemeine Zeitung“ de aci a apărut un frumos articol despre poezia populară română în Transilvania, ieșit din penaa profesorului Dr. Ernst Bacmeister. Autorul — precum reiese din articol — a călătorit pentru studiu prin Transilvania și afară de unele erori de nume — de es. spune că „Deșteaptă-te române“ e scris de Densușian — ne ofere un studiu destul de interesant.

Zi de zi se sporește și numărul membrilor societății noastre „România“, care din 1. Aprilie și-a mutat locuința în Ziebland strasse 18. III. R., unde s'înt toți rugați a adresa eventualele scrisori.

În 24 Martie s'a ținut a doua conferință a tinerimei române. A vorbit tinerul I. Scepul și anume ca urmare a conferinței precedente despre, „Ungaria ca stat poliglot“.

Conferința a fost primită cu aplauze vii — un nou impuls pentru tinerimea română de a continua cu conferințele începute. Proxima conferință va fi a unui Slovac din Ungaria.

O să raporteze la timp.

Correspondentul.

Crisa în Austria.

Demisiunea cabinetului *Badeni*, venită pe neașteptate, a provocat mare surprindere, nu numai în Austria, ci și între „patrioții“ din Budapesta. Se zice, că marele bărbat de stat (!) *Bánffy* ar fi declarat la primirea știrea senzațională, că la o agravare a situației în modul acesta dînsul nu s'a așteptat.

Îl supără dar' mult și pe baronul *Bánffy* căderea colegului seu din Austria.

Despre rezolvarea crizei nu se știe alt-cum nimic. Până în momentul de față se știe numai atîta, că Monarchul a primit demisiunea întregului cabinet austriac, pe care l-a însărcinat cu purtarea șgendelor și pentru mai departe, până va fi încredințată o nouă persoană cu compunerea cabinetului. Se crede, că această „nouă persoană“ are să fie tot *Badeni*, care numai pentru aceea a demisionat, ca să-și poată alcătui cabinetul din sinul partidelor, cari îi vor forma pe viitor majoritatea în parlament. După alte știri însă, neputîndu-și *Badeni* asigura o majoritate în parlament, nu va primi misiunea de a compune noul cabinet, ci însărcinarea aceasta i-se va da principelui *Alfred Lichtenstein*. E vorba altcum și de compunerea unui minister neutral, fără colorit politic ori de partid, care ar ave să facă iute reînnoirea pactului cu Ungaria, ear' după aceea să cedeze locul unui guvern eșit din acele partide, cari până atunci singure se vor uni într'o majoritate parlamentară.

Ca motiv al demisionării cabinetului *Badeni* s'a pus în circulație știrea, că ea ar isori din apropiata alegere a *Drului Lueger* de primar al Vienei, pe care *Badeni*, voind să rămână consecvent, nu-l poate propune coronei spre întărire. Știrea însă nu e exactă. *Dr. Lueger* a declarat în adunarea consiliului comunal din Viena, că crisa nu stă în nici o legătură cu alegerea de primar.

S'a mai adus ca motiv al demisionării și greutatea ce o întîmpină guvernul austriac la reînnoirea pactului cu Ungaria, dar' nici acest motiv nu s'a adevărit de temeinic.

Motivul adevărat este greutatea ce a întîmpinat-o *Badeni* la compunerea majorității sale parlamentare. Dînsul voia să bage și pe liberali în majoritate, cari însă i-au pus ca condițiune abandonarea ideii cu introducerea limbii cehice de limbă oficioasă în Boemia și Moravia, un lucru pe care *Badeni* nu l' putea promite, pentru-că atunci perdea pe *Cehi*. Altcum pe liberali nici una dintre partidele parlamentare nu voește să i primească în majoritate, de aceea se crede, că se va pute compune o majoritate conservativă, din următoarele partide: *Cehii* (62), *Polonii* (60), partidul catolic popular (37), partidul catolic slovean (37), centrul (6), conservativii, (19), eventual și *Românii* bucovineni (5), laolaltă 226. Majoritatea absolută a parlamentului face 213, prin urmare guvernul ar pute avea o majoritate de 13 voturi, cătră cari în anumite cazuri s'ar mai adăuga și voturilor creștinilor sociali (40), precum și ale partidului popular german (30).

Partidul social creștinesc (antisemit) încă a fost provocat să intre în majoritate, dar' *Dr. Lueger* a refuzat ofertul din motivul, că la reînnoirea pactului cu Ungaria nu voește să aibă mîni legate.

Reichsrathul va fi în proxima sa ședință abia mîne, Marți, pe când se crede, că cabinetul va fi compus. Aducîndu-se din mai multe părți chestiunea limbii cehice, ca motiv al demisionării, *Neue Freie Presse* face constatarea, că „parlamentul austriac astfel e compus azi, încât ori-care ministru-president trebuie să țină seamă de *Cehii* tineri, căci grupa lor joacă mare rolă în parlament“, ear' special despre *Badeni* zice, că „nu va revoca nimic din promisiunile făcute *Cehilor* tineri, cu privire la limba lor“.

De aci putem deduce, că e arăși *Badeni* va fi ministrul-president al Austriei.

Ziua de mîne ne va aduce altcum știri positive, despre compunerea noului cabinet și despre formațiunea majorității parlamentare în Austria, care, după-cum se vede, nu are să se facă în detrimentul naționalităților, fie cu *Badeni*, fie fără *Badeni*.

Lupta dela Aiud.

— Corespondență particulară a „Tribunei”. —
Blaj, 3 Aprilie n.

Comitele după întocmirea lor sunt în drept a avea acasă un mic parlament. Aici se hotărăsc afacerile de administrație ale comunelor, se fac aruncuri, se pun dirigători și alte multe, cari toate tae în viața poporului nostru.

Lupta în comitate.

În astfel de împrejurări lupta în comitate ni se impune. Și ni se impune cu atât mai mult, cu cât numai aici putem să ne prezentăm mai mulți și să ne validăm drepturile mai ușor. Ar fi deci natural ca toți, câți drept au, să alerge la postul lor din acest mic parlament. Așa ar trebui să fie.

De fapt însă nu este așa; Românii sunt aproape indiferenți față de cele ce se petrec în centrul comitatului și constatând din rapoartele ziarelor noastre, comitele, în cari Românii desfășură o luptă mai intensă se pot număra pe degete.

De aici urmarea, că Maghiarii folosindu-se de indolența noastră, pe încetul au scos pe Românii cu totul din dirigătoriile comitatelor și au dires și direg lucrurile după buna lor voie.

Lipsă de organizație.

Toate acestea din lipsa de organizație. Din lipsa de organizație cercuri curat românești își aleg reprezentanți unguri împuși de solgăbirăie și notari; din lipsa de organizație o mulțime de cetățeni români cu contribuțiune mare nu figurează între viriliști, pe când câți străini cu dare mai puțină sunt în liste.

Cu totul altcum ar sta dacă am fi organizați, dacă conducătorii nostri ar face și puțintică politică locală. Dovadă este comitatul Albei inferioare. — În acest comitat curat românesc până în anul trecut mai toate cercurile erau ocupate cu Maghiarii, cari numai interesul poporului, pe care-l reprezentau, nu-l aveau. Astăzi nu mai este așa. La alegerile din toamna trecută, Românii au eșit învingători mai peste tot locul, așa încât numărul membrilor români din congregație cu viriliști cu tot este de 90. Puțină muncă și lucrurile merg altcum.

Un exemplu.

Mulțămită bărbatilor conducători ai acestui comitat, dela ultimele alegeri încoace Românii comitatului nostru încep din ce în ce a se manifesta în lupta comitatantă.

Eată un frumos exemplu.

Congregația de primăvară a comitatului Albei - inferioare a fost una dintre cele mai interesante și mai înalțătoare pentru Românii comitatului nostru.

Interesantă a fost pentru numărul frumos cu care s'au prezentat Românii, ear' înalțătoare prin *sucesul moral* dobândit cu pășirea energică a membrilor români, acolo unde a fost vorbă de afaceri, cari ne privesc pe noi.

Încă pe la orele 8 dimineața se observa o mișcare neobișnuită pe străzile Aiudului. Cam la 9^{1/2}, un grup de bărbai chipeși, clerici și mireni, în frunte cu reverendisimul președite dela Blaj I. M. Moldovan se îndreaptă dela hotelul orașului spre casa comitatului. Erau membrii români, urmăriti de privirile invidioase ale Maghiarilor neobișnuiți cu astfel de figuri.

Decursul adunării.

Adunarea s'a deschis punct la 10 ore. De față erau cam 150 membrii, între cari 120 Unguri și 30 Români.

Românii s'au așezat în dreapta președintelui, formând un fel de stângă extremă.

Programul adunării este foarte vast, 57 puncte.

Adunarea este condusă de comitele-suprem Zeyk Daniel. Se încep referadele deosebiților raportori după ordinea indicată în program. Între multe chestiuni puse la ordinea zilei, de interes pentru Români a fost punctul 8: rescriptul ministrului de culte și instrucțiune publică, prin care *împune comitatului ca să contragă un împrumut, din care să se ridice școale de stat în deosebite părți locuite de Români*.

Contra școalelor de stat.

Punctul acesta a provocat între membrii români o discuție vie. Primul, care a luat cuvântul, a fost secretarul metropolitan Dr. A. Bunea, al cărui discurs vi-l trimit. (S'a publicat în ultimul nr. Red.)

Discursul plin de avânt al dlui Bunea a fost ascultat de toți, ear' Românii 'l-au răsplătit cu frenetice aplause. Abia din partea unui impacient membru maghiar s'a făcut nițică disonanță cu un strigăt de: „*elall*”, dar' din partea vorbitorului 'i-s'a răspuns cu sânge rece: „îndrumări nu primesc decât numai dela dl președinte”.

La discursul dlui Bunea a răspuns vice-comitele Csátó, zicând între altele:

„Conținutul rescriptului pus pe tapet sincer marturisind *nici mie nu 'mi-a plăcut* și dacă aș fi fost în poziția ante-vorbitorului și eu *numai așa aș fi vorbit*. Altcum să fie liniștiți domnii membri români, că nici noi nu voim să se hotărăscă astăzi contragerea împrumutului, ci îl vom întreba pe dl ministrul cum înțelege amortisirea împrumutului, deci să așteptăm răspunsul ministrului.

I. M. Moldovan.

În mijlocul unei liniști perfecte s'a ridicat prepositul Moldovan, și a zis cam următoarele:

„Trebuie să mărturisesc, că 'mi-a bătut la ochi un lucru. De 30 de ani umblu la congregații, unde am vorbit și 'mi-s'a răspuns. Astăzi însă mai mulți domni membri au declarat, că *nu voesc nimicirea naționalităților*. Această declarație a făcut asupra mea o impresiune plăcută, când vedem că în toată țeara se manifestă un curent trist și periculos, curentul de amalgamisare a tot ce nu e maghiar și de aceea curentul acesta îi duce pe oameni să nu cugete la altceva decât la școale de stat și alte lucruri stricacioase. Vedem ce se întâmplă de când cu legile politico-bisericești, legi cari au tins să termenească înfrînuta confesiunilor asupra credințelor lor. Efectul lor este așa de mare, încât un vicecomite dela Arad e pus pe gânduri de numărul celor fără confesiune. În Ungaria se înmulțesc *Nazarenii*, și așere Dumnezeu, domnilor, să nu vină boala aceea și dincoace de dealul craiului. Un pericol comun s'nt acestia. Când patria va ajunge în necaz, nazarenii vor răspunde: *noi nu prindem arma; ce va fi atunci cu noi?*

Toți avem o vedere comună, o idee sublimă: susținerea patriei cu puterile noastre. Nu voesc însă să mai lungesc vorba. Dl Bunea a exhaustat tot în expunerile d-sale, eu însă aș avea o dorință, că ceea-ce putem face astăzi să nu lăsăm pe mâne. Jumătate din noi veți recunoaște că s'ntem încercăți cu dări, dl director de finanțe știe destul de bine că numai cu cleștele poate scoate dările dela popor. Mă alătur și eu la propunerea dlui Bunea, să-i răspundem ministrului că avem un jug destul de mare.

„Pro” și „contra”.

Protonotarul Gáspár replicând la vorbirea dlui Moldovan, spune că complexanța aduce cu sine ca să nu respingem propunerea ministrului. Dl Nicolau Ivan apără propunerea dlui Bunea și se alătură la ea. Din partea Maghiarilor s'au încercat să combată pe vorbitorii români Dr. Maier adv. în Alba-Iulia și profesorul reformat Fogarasi, pe care dl I. M. Moldovan 'l-a rescript cu argumente tari.

Comitele-suprem cerând închiderea discuției, pune la vot propunerea comisiei permanente și a dlui Dr. Bunea. Afară de Români toți ceilalți sunt pe lângă propunerea comisiei.

Protopretorul din Cunța.

În șirul obiectelor congregației de astăzi a fost și completarea posturilor de: protonotar, notar prim, doi vichenotari, precum și a protopretorului dela Cunța, post devenit vacant prin moartea dlui Ioan Chirilă, singurul dirigător român, în întreg comitatul.

Pentru completarea acestor posturi s'a ales o comisiune candidatoare sub președintele comitei, în care dintre Români a fost ales Dr. V. Hossu.

La cele dintâiu patru posturi au fost numai câte un candidat, Ungur, și așa alegerea s'a făcut unanim.

La postul de protopretor s'au prezentat doi candidați: Szabó Lajos, pretor în Zlatna și Ioan Henteș, pretor român în Sebeș.

Membrii români îndată-ce am luat de veste despre candidarea dlui Henteș am stăruit ca se fie ales. Credeam, că domnii maghiari vor fi complexanți și față de noi, cari s'ntem în majoritate absolută în acest comitat, nu numai față de rescriptele ministrilor. Dar' vorbă se fie! Când comitele-suprem a propus candidații, toți au strigat: se trăească Szabó Lajos. Membrii români au cerut votarea nominală.

Fiind înaintat timpul comitele-suprem a numit o comisiune scrutătoare din 3 membri între cari și profesorul Gavril Precup.

Făcându-se votarea, domnii maghiari în număr de 86 au votat cu candidatul maghiar, ear' pentru dl Henteș au votat *numai membrii români* în număr de 26.

Eată omnia egalei îndreptățiri, cu care atăta vreau să paradez compatrioții nostri. Până acum ne imputau că n'avem oameni de ai nostri, acum când se prezintă candidați români, cu calificăția superioară față de ai lor, își fac urechia șută și nici barem unul nu votează pentru candidatul român. Și după toate acestea domnii maghiari ne fac imputări, că de ce trecem în România. — Explice-și-o.

Au urmat recure de ale singuraticelor comune. Aici au vorbit ca interesați dela Șard, Dumitreaș și părintele Motora din Trémpoele. Ambii au desvilit nefredpțătirile ce li-se fac din partea micilor dirigători.

Episcopia maghiară.

La punctul 53 din program, — cunoscută curendă a comitatului Zemplén, — se naște discuție lungă. Comisiunea permanentă propune să se ea la cunoștință în mod părtinitor. Dl Dr. V. Hossu cu argumente tari propune depunerea curendei la acte.

În contra propunerii comisiei mai vorbește protopopul Ivan și canonicul Gavril Pop, ear' pentru, profesorul Szócs Géza din Sibiu. Acestui din urmă îi răspunde dl I. M. Moldovan și Dr. Bunea, care deneagă competența comitatelor și a parlamentului, de a se ocupa cu chestiuni ce aparțin competenței sfântului scaun.

Punându-se la vot se primește propunerea comisiei. Românii au votat contra.

Ca de încheiere: Cei 4—5 preoți catolici prezenți au votat pentru școalele de stat. Românii în genere s'au purtat bine; se sperăm, că de acum înainte se vor purta și mai bine, participând cu toții la ședințe.

Răscoala din Creta.

Știri de pe insulă.

Colonelul Vassos, de a cărui comandă insurgenții ascultă în toamăi ca oștași proprii aduși din Grecia, așa de strict și de bine își îndeplinește datoria și poruncile regelui seu, încât însuși secretarul de stat englez la externe Curzon, s'a văzut nevoit a declara în camera comunelor din Londra, că „a început (adeacă colonelul) să poarte războiu chiar cu puterile, întrând cu ai sei în zona neutrală (stabilită de către admiralii corăbilor străine) și atacând fortărețele și blockhaus-urile ce se află sub scutul admiralilor”.

Măndru poate să fie colonelul Vassos de acest atest de laudă, adusă îndeplinirii datoriei sale și patriotismului seu.

Ear' insurgenții încă nu voesc să fie mai pe jos, căci o depeșă din Canea, cu data de 2 Aprilie, spune, că: azi-dimineață insurgenții cari în număr considerabil țin ocupate dealurile de dimpregiur, au pușcat asupra fortului Butsonaria. Capitanul (francez) Perignon a comandat foc de tunuri asupra lor. După pușcătura a optă însă insurgenții s'au retras.

O altă depeșă însă spune, că „la ultimul atac asupra fortului Iseddin întreprins din partea corăbilor străine, atac care a ținut 24 ore, un insurgent a fost ucis și 4 răniți.

Știri din Constantinopol.

O telegramă de aici spune, că „știrea despre confiscarea unei corăbii turcești de către Cretani a produs mare înfrînțea; dispoziția generală earăși este foarte rășboinică, făcând contrast cu dispoziția din cercurile guvernului, care e foarte pacinică”. Credem pe deplin, că depeșă vorbește adevărul.

Altă-dată, cu o zi mai târziu vorbește: Consiliul de miniștri s'a ocupat cu știrea despre o acțiune ce plănuiesc Grecii pe ziua de 6 Aprilie (zi memorabilă a revoluției grecești de acum 70 ani. Red. „Trib.”). *Sau pus la cale măsuri extraordinare militare și polițienești*. Comandantul dela granița greco-turcească, Edhem-pașă a căpătat ordin, a înăpuri în aceea zi serviciul de observare a graniței și a nu răspunde la provocățiuni mai mici.

Știre de pace.

O depeșă privată mai lungă din Berlin a lui Neue Freie Presse începe astfel: „*Știrea chestiunii cretense se privește aici în mod mai calm decât acum câteva zile*”.

Chestiuni bisericesti.

Din diecesa Orazii-mari.

— Reflecțiuni la broșura „Chestiuni bisericesti” de un preot român gr.-cat.

(Urmare).

4. Exactoratul diecesan.

Fiind exactoratul la noi o instituțiune nouă și încă tinăre, multe n'am a spus de spre el.

Dacă exactoratul, după spusele stimatului autor al broșurei: „Chestiuni bisericesti” n'are de a face decât cu socotelile bisericuțelor mici și sêrace, apoi veneratul exactorat ușor poate termina cu recensiuinea socotelilor în cele 3—4 zile, cât stă coadunat în conferință la Oradea-mare.

Nu mult are de a face mai ales atunci, când din unele protopiate numai eacă așa, în zece ani odată se transpun cu ridicata rațiunile de examinat.

Sânt parochii, nu puține, cari de zece ani încoace nu știu, pentru-că n'au văzut, ce e, și cum prospiciază absolutul veneratului

exactorat despre buna reușită, sau doar' ne-reușita socotelilor bisericesti?!

Ba da, odată știu, că pe timpul când era fie iertatul Teodor Roșu, bărbat de alt-mintrelea foarte iscusit și Român bun, dar' și om foarte secant, președintele exactoratului, pentru vină ca în palmă, mai mulți preoți ne pomenim cu rațiunile bisericesti în cărcă, că după-ce acelea s'au cores, după-cum ni-se scrieser, din nou decopiate să le sustragem earăși pentru revedere. Nu știu cum au fost socotelile colegilor mei. Știu însă, că în rațiunile mele poizițiile corese au fost ou de ou ca poizițiile originale dificultate. De oare-ce una și aceeași poiziție în socotelile mele fusese văzută deja de două-ori, n'am avut încoțor! M'am pus și le-am descris din nou toate rațiunile după zece ani.

De atunci până azi trecură 5—6 ani la mijloc, ear' absolutul de mult dorit, nici eu, nici acei colegi de ai mei, tu ochi nu 'l-am văzut!

Că basate sânt rațiunile ce avem a face din an în an și fără absolut? Veneratul exactorat, nici pe basa documentelor ce le are deja 'a îndemână, nu vrea să 'mi spună.

Nu vreau să mă ocup aci cu împregiurarea, că în diecesă s'au edificat și renovat de un timp încoace pe spesele credincioșilor: biserici și școale. Pun rămășag, că exactoratul, nu numai că n'a revăzut, dar' nici în ochi n'a putut vedea o bunicică parte din acele planuri și socoteli.

5. Conferențele districtuale.

Lucru superfluu aș serviți de desfășurând aci toate foloasele: morale, naționale și intelectuale ce rezultă din ținerea și frecventarea acurată și conștiencioasă a conferințelor districtuale, fie acelea conferențe învățătoresci, ori preoțești.

Atât preoțimea cât și învățătorimea noastră, pe deplin convinse sânt de foloasele acestor întruniri.

Cu durere trebuie să constatez însă tristul adevăr, că dintre cele 19 districte protopoești ce avem în unele sau nu sânt conferențe de loc, sau când sânt și în 5—6 ani odată, ori mai rar, și atunci, numai iacă așa de clac se țin. Pe alocurea sânt întemplă că viend a țină conferență, n'ai unde, când după multe capacitări ai ave unde n'ai cu cine.

Sosi-va oare timpul, când lăpădând pe omul cel vechiu, în cel nou se ne îmbrăcam cu toții?!

Conferențele districtuale — dacă mai des nici cum nu se poate — ar trebui să se țină barem de două-ori la an. Una colea primăvara, ear' cealaltă toamna.

La tot cazul ar trebui să se țină conferențe preoțești în una și aceeași zi, și în unul și acelaș loc cu conferențe învățătorescă. Cea dintâiu pe lângă președintele protopopului districtual, cealaltă, sub președintele viceprotopopului districtual, ori a celui mai vrednic învățător din district.

Cristalizate odată puterile cele mai bune învățătoresci în conferențele districtuale, în stare ar fi învățătorimea noastră cunoscându-și forțele sale, foarte bine oțelile, a deslega multe chestiuni la reuniunile generale învățătoresci acolo unde acelea sânt în viață și în ființându-le acolo, pe unde lipseser.

De sine să înțeleg, că în conferențele districtuale numai atunci se va pute isprăvi o treabă de dai doamne, când programa lucrărilor va fi de cu bun timp comunicată membrilor conferințelor, pentru-ca aceia să aibă posibilitatea fizică de a se pute prezenta preparăți cum se cade la conferințe, și pentru-ca crunțindu-se timpul, eventual să se poată delibera și cutari chestiuni privitoare la interesul și binele comun — foarte urgente, cari la compunerea programei poate nu se vedeau atât de arzătoare.

Nu arare-ori să întâmplă că conferințele afără de indiginele așa numite locale, să aibă a delibera în cauze foarte momentuoase și grave de vr'un interes general, comun. În acel cas, districtul care va lua inițiativa, să aibă datorită morală și națională, a se pune în corespondență cu preșidiile celor 18 districte, notificând pe scurt ceea-ce în meritul cauzei s'a decis acolo.

Ajunși odată, ca în cauze mari să putem fi de o părere și să fim solidari, multe lucruri nu ne-ar băntui din cele multe ce zilnic le simțim atât noi, cât și sfinta noastră cauză.

La timp de grea compună pentru diecesă și pentru conducătorii noștri, conglăsiunea în lucrările noastre, numai bine poate să ne aducă și pentru diecesă, și pentru actualul ei arhipăstor.

Când dușmanii cauzelor noastre, încercaseră — pe cum să și încearcă — a ne frustra și cele mai sacre și cele mai salutare instituțiuni ale noastre — fiind noi toți solidari capii noștri foarte ușor ar putea eși din încurcătura, având a zice: pe lângă toată buna-voia nu se poate! pentru-că atunci, n'avem zi bună nici cu clerul, nici cu poporul nostru.

Stând noi necliniți, contrarii cauzelor noastre dacă nu tot mereu, dar' de cele mai de multe ori: pune-și-ar pofta! cui!

Cu durerea 'n sîn avem a esperia însă zilnic, cum contrarii cauzelor noastre din răspureri se opintesc a ne descredita înaintea credincioșilor noștri, cu scop, ca să poată smici sumpul nostru popor din brațele păstorilor lui seculari, ca apoi, corupt și stricat, să ni-l prăpădească.

Viu este însă Dumnezeu.

Precum în trecut antecesorii noștri, așa în viitor și noi, sta-vom cu bărbăție la postul nostru, ca și tot atâtea sentinele, și apoi „*vină o lume încrunțată, vină valuri mari de foc, nici că ne or clinti din loc!*” Ca să termin cu conferințele districtuale, mai adaug, că frații preoți rurali, și fără apusele mele știu aprecia foloasele spirituale pentru poporul nostru.

Cred a fi de un acord cu frații mei, muncitori în via Domnului, că nici cel mai zelos dintre noi nu poate edifica atăta în popor, fie și într'un timp mai îndelungat, și după o laborioasă mai estinsă, cât s'ar edifica în sufletul dînsului numai chiar și prin participarea la lucrările salutare ale unei zile mari asemenea celei amintite. Până a doua zi, și cea mai mare comună încă ar fi informată despre/mărețul eveniment al zilei, ear' noi, conducătorii imediați ai poporului, cu o bunicică dosă am fi și mai iscușiți, cu o esperență practică am fi mai bogați. (Va urma).

CRONICĂ

Sibiu, 5 Aprilie n. 1897.

Din cauza sfintei sărbători de mîne numărul proxim al foii noastre, va apăre numai Mercurii seara

Pentru sinoade. Pentru sinodul arhidieceșan s'au ales deputați mireni, în cercul Sibiului, d-nii Partenie Cosma și I. A. de Preda, ear' în cercul Gioagului d-nii Petru Pipos și Ioan Moș.

Portretul lui Petru Maior. Societatea „*Petru Maior*” a tinerimei române din Budapesta s'a adresat în diferite rînduri către publicul român, întrebând de portretul patronului său, însă până astăzi răspuns favorabil încă n'a primit. Fiind cu neputință, ca portretul acestui luminat bărbat al neamului nostru, să nu se găsească în nici o parte, — comitetul actual ține de necesar a face o nouă întrebare, dacă este cineva în posesiunea unui portret de acesta. Facem acest apel din motiv, că dorința societății este a multiplica și răspândi portretul și 'l-pune în fruntea Almanachului, ce a hotărît a tipări în decursul anului acestuia.

Budapesta (Molnár utua 20) 2 Aprilie, 1897.

Comitetul.

Rectificare. Dl Petru Călcunariu, avocat în Orșova, ne scrie, că procesul ce 'l-a avut d-sa în Lugoj 'i-s'a intentat nu din partea protopretorului Luirwald, ci *ex offo*, din partea comitei-suprem și a vice-comitei din Lugoj, pentru pretinse expresiuni vătămătoare, rostite în congregație, și că nu e condamnat la în-hisoare, ci numai la 50 fl. amendă principală și 10 fl. amendă secundară. Facem cuvenita rectificare a notiței noastre politice din numărul 62, deși rectificarea constituie o „*slabă mângâiere*”, cum ne scrie însuși dl Călcunariu.

Nou institut de credit. Din Valea-Almașului ni-se scrie, că inteligența română din părțile acelea a luat hotărîrea de a înființa un nou institut românesc de credit și economii cu sediul în Hida. Inițiatorul acestei salutare idei, care e pe cale de a fi realizată, e tinerul avocat român din Gida, dl Dr. Simeon Tamaș, care a pus la cale conferința ținută în această chestiune la 29 Martie n. în Hida. În principiu s'a primit idea cu mare însuflețire, și s'a decis emanarea cât de grabnică a „*Prospectelor*” de subscriere pentru asigurarea capitalului necesar. Deocamdată capitalul social s'a statotit în 30.000 fl., probabil însă că se va urca la 50.000 fl. Dorim succes strălucit noiei întreprinderi românești!

Avis. Primum următoarele: Apelul către poporul român din comitatul Hunedorii în cauza protestelor anunțate în „*Revista Orăștiei*” numai *Lumi* îl pot expeda. Motivele întârziării sînt de o parte scrutiniul cercului electoral Gioagiu, sêvrșit de mine azi în Hondol, în calitate de comisar consistorial, terminat abia la 2 ore d. a., de altă parte subscrierile apelului obținut azi. În interesul cauzei am fost silit a mă abate pe la d-nii preoți, ca să le cer concursul obținut, dându-le totodată deslușiri cum au să puerădă. În urma acestora acțiunea politică, amnată o zi, a câștigat mult. Sosind acasă abia la 7 ore seara, nu am cutezat a expeda apelul deja gîtit prealabil și subscris azi — *fără recepție*, căci poșta mai și — greșește. — Deva, Duminecă, 4 Aprilie 1897. Aug. A. Nicoard.

Misericie. O bêtănă octogenară din Neoplanta, Vucosava Colovits, văduva unui preot sêrbesc, s'a aruncat deumăzile în Dunăre, spre a-și pune capăt amărîței vieți. A scăpat-o însă un merinar din apropiere. Bêtrăna a fost împinsă la acest pas desperat, — de miserie. Ajunsesse într-o stare atât de lipsită, încât de patru zile deja n'a avut ce se mănânce, nevoind să cerșească.

Editor și redactor responsabil: Teodor V. Păcățian.
Proprietar: Pentru „Tipografia”, societate pe
acțiuni: V. H. Dressandt.

Tinctură pentru stelnite.

Pentru-ce?

Tinctura de stelnite a lui Ditrichstein patentat, cu toată concurența nu este ajunsa în efectul ei de a nimici stelnitele radical după o singură aplicare?

De ce nu succede aceasta și multor altor mijloace, pe care publicul le respinge după prima încercare?

Pentru-că!

cu toate că acest liquid nimicește radical și imediat stelnitele, totuși nu lasă pete în tapete, mobile și mătăsuri, nu e periculoasă pentru foc și e dovedită prin medici, că desinfecțiază aerul și astfel e un neîntrecut mijloc pentru stîrpirea plosnițelor.

Prețul unei sticle cu penel 40 cr., 75 cr., 1 fl. 50 cr.

Praf contra șvabilor și a muscanilor.

Mijloc sigur. 1 carton 1 fl.

Vacuială pentru podele 1/2 chgr. 60 cr. 1 chgr. 1 fl. 20 cr.

Lac cu clei pentru podele 1 chgr. 1 fl. 20 cr. Penel 60 și 80 cr.

Comande se efectuează prin rambursă.

Ditrichstein Mór,

Budapesta, VII., Nyárutca 34.

Vănzători se caută.

[1081] 1—5

Măiestrul de băi

dela

„Paltiniș“ (hohe Rinne) eșit din serviciul „societății carpatine“, pregătit pentru cura de apă rece și masage locuște în strada „Pe spinarea cânelui“ nr. 11. El execută și conduce și acum cura de acest fel la ordinațiunea medicilor. [1046] 2—2

Cu distinsă stimă

Johann Schrimpf.

Pentru fabricanți de Liqueur și pentru aceia, cari vreau să se facă astfel de fabricanți, ofer

Specialități de esențe

nouă, cu trece și cari aduc câștig.

Aranjament complet de fabricate de liqueururi.

Prospecte și liste de prețuri franco.

Carl Philipp Pollak,

Fabrică de Specialități de esențe.

Praga, Martengasse nr. 18.

[329] 14—20

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare:

Tabloul condamnaților

in
PROCESUL MEMORANDULUI.

Cu 3 fl.

O specialitate naturală neprețuibilă

este apa minerală alcalin-acidă bicarbonată

Isvorul „Matilda“ de Bodok

care după experiențele făcute s'au dovedit că o apă medicinală prea eficace și plăcută mai ales: la **conturbări de mistuire, maladiile stomacului, a rinichilor, a beștii udului și ale organelor respiratoare** etc. [292] 22—100

Borviz de primul rang

care prin limpezitatea sa rară și prin conținutul său mare în acid carbonic natural — de un gust și efect prea plăcut și binefăcător — va îndeplini chiar și pretențiunile cele mai delicate, ca cum nici o altă apă minerală.

Deposit în Sibiu, Sighișoara și Alba-Iulia:

la domnul I. B. Misselbacher sen., Cluj: Segesváry és társai, Déva: Balog Gyula, Orăștie: Németh János; în Brașov deposit propriu strada Căldărarilor nr. 68, și se poate comanda și de-adreptul dela administrațiunea subsemnată.

Cu toată stima

Administrațiunea isvorului „MATILDA“:

Josef György,

(comit. Háromszék). Bodok. (Transilvania).

La Librăria „Tipografiei“, soc. pe acțiuni în Sibiu,

să află de vânzare

următoarele publicațiuni

ale Societății

„Inocențiu Micu Clain“

a teologilor din Blaj

1. „Epistole către un preot tânăr“ de Aloisius Melcher. Partea I. și II. 2 volume mari cu prețul redus de . . . 1 fl. 50 cr.
 2. „Pregătire la moarte“, adică considerațiuni asupra maximelor eterne folositoare tuturor spre meditare și preoților spre a predica, de Alfons M. Liguori, 1 volum de 440 pag. — fl. 80 cr.
 3. „Duh muscălesc“, narațiuni de Bolanden (45 pag.) . . . — fl. 10 cr.
- Se recomandă mai ales preoților. —

Diplomă de onoare.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Diplomă de onoare.

Se recomandă a executa următoarele:

OPURI și BROȘURI

Placate

BILETE DE LOGODNĂ și DE CUNUNIE

Carte și epistole

Circulare și preț-curenturi

Note

Mare deposit de cuverte, cerneală, recușite de scris, ceară de pecetluit etc.

Comande din afară se efectuează repede.

Bilete de vizită

după plac și cerere

Mare deposit

de hârtie de scris și concept, precum și hârtie fină de epistole cu plicuri în casete.

Biblioteca populară a „Tribunei“

Diferite cărți științifice și literare

Elegant legate sau broșurate.

Dicționar

român-german și german-român.

Prețuri foarte moderate.

Strada Poplăcii Nr. 15.

Librărie românească în Sibiu

Strada Poplăcii Nr. 15.